ADABIY TA`LIMDA INNOVATSION TEXNOLOGIYALAR

Mahmudova Sevaraxon Islomxon qizi
Qo`qon davlat universiteti 1-kurs magistranti
Mahmudovasevaraxon7@gmail.com

Annotatsiya

Ushbu maqolada ta’lim va tarbiya jarayonida innovatsion texnologiyalarning o‘rni va ahamiyati yoritilgan. Zamonaviy pedagogik yondashuvlar asosida o‘quvchilarning bilim olish faoliyatini faollashtirish, mustaqil fikrlashini rivojlantirish va shaxsiy kompetensiyalarini shakllantirish masalalari tahlil qilingan. Shuningdek, innovatsion texnologiyalarni amaliyotga joriy etishning samarali usullari hamda mavjud muammolar va ularning yechimlari ko‘rib chiqilgan.

Kalit so‘zlar: innovatsion texnologiyalar, ta’lim, tarbiya, pedagogika, interfaol metodlar, AKT, kompetensiya.

Аннотация

В данной статье рассматривается роль и значение инновационных технологий в процессе обучения и воспитания. На основе современных педагогических подходов анализируются вопросы активизации познавательной деятельности учащихся, развития их самостоятельного мышления и формирования ключевых компетенций. Также освещаются эффективные способы внедрения инновационных технологий в образовательную практику, существующие проблемы и пути их решения.
Ключевые слова: инновационные технологии, образование, воспитание, педагогика, интерактивные методы, ИКТ, компетенции.

Annotation

This article examines the role and importance of innovative technologies in the process of education and upbringing. Based on modern pedagogical approaches, it analyzes ways to enhance students’ learning activity, develop independent thinking, and form key competencies. The paper also highlights effective methods of

implementing innovative technologies in educational practice, as well as existing challenges and possible solutions.

Keywords: innovative technologies, education, upbringing, pedagogy, interactive methods, ICT, competence.

Kirish

Bugungi globallashuv davrida ta’lim tizimiga qo‘yilayotgan talablar tubdan o‘zgarmoqda. An’anaviy o‘qitish usullari o‘rnini zamonaviy, interfaol va innovatsion yondashuvlar egallab bormoqda.[1] Ta’lim jarayonida innovatsion texnologiyalarni qo‘llash o‘quvchilarning bilim olishga bo‘lgan qiziqishini oshirib, ularni mustaqil fikrlashga undaydi va ijodiy salohiyatini rivojlantiradi.Ta’lim va tarbiya bir-biri bilan uzviy bog‘liq jarayon bo‘lib, unda nafaqat bilim berish, balki shaxsni shakllantirish, uning ijtimoiy va axloqiy fazilatlarini rivojlantirish muhim ahamiyat kasb etadi. Shu bois innovatsion texnologiyalarni nafaqat ta’limda, balki tarbiya jarayonida ham qo‘llash dolzarb masalalardan biridir.

Asosiy qism

Innovatsion texnologiyalar — bu ta’lim jarayoniga yangi g‘oya va metodlarni joriy etish orqali uning samaradorligini oshirishga qaratilgan tizimdir.[2]Ular an’anaviy o‘qitishdan farqli ravishda o‘quvchini faol subyekt sifatida ko‘radi.Innovatsion texnologiyalarning asosiy xususiyatlari quyidagilardan iborat:o‘quvchi markazida bo‘lishi;interfaollik va hamkorlik,mustaqil fikrlashni rivojlantirish,natijaga yo‘naltirilganlik,axborot-kommunikatsiya vositalaridan foydalanish.Bu texnologiyalar o‘qituvchining rolini ham o‘zgartiradi. Endilikda o‘qituvchi bilim beruvchi emas, balki yo‘naltiruvchi, tashkil etuvchi va motivatsiya beruvchi shaxsga aylanadi.Ta’lim jarayonida innovatsion texnologiyalarni qo‘llash turli shakllarda amalga oshiriladi. Eng keng tarqalganlari quyidagilardir:interfaol metodlar,axborot-kommunikatsiya texnologiyalari,masofaviy o`qitish,muammoli talim.

1 .Tolipov O‘., Usmonboyeva M. Pedagogik texnologiyalar. – Toshkent:Fan

2 Ishmuhamedov R. Innovatsion pedagogik texnologiyalar. – Toshkent.

Tarbiya jarayonida innovatsion texnologiyalarni qo‘llash orqali o‘quvchilarda ijobiy fazilatlarni shakllantirish mumkin. Bunda quyidagi usullar samarali hisoblanadi:

- rolli o‘yinlar;
- trening mashg‘ulotlari;
- muammoli vaziyatlarni yechish;
- ijtimoiy loyihalarda ishtirok;

Bu usullar orqali o‘quvchilardagi jamoada ishlash ko‘nikmasini ,mas’uliyat hissini, muloqot madaniyatini hamda liderlik qobiliyatini rivojlantirishda yordam beradi. Innovatsion texnologiyalarning afzalliklari shundan iboratki,
ta’lim sifati oshadi,o‘quvchilarning qiziqishi kuchayadi,mustaqil ta’lim olish ko‘nikmasi shakllanadi,vaqt samarali taqsimlanadi,o‘qituvchi va o‘quvchi o‘rtasida hamkorlik kuchayadi.Shuningdek, bu texnologiyalar yordamida individual yondashuvni amalga oshirish imkoniyati ham kengayadi.Innovatsion texnologiyalarni joriy etishda ayrim muammolar ham mavjud:texnik vositalarning yetishmasligi,o‘qituvchilarning malakasi yetarli emasligi, internet tezligining pastligi.Ushbu muammolarni hal etish uchun:o‘qituvchilarnining malakasini oshirish,zamonaviy texnik vositalar bilan ta’minlash,raqamli infratuzilmani rivojlantirish zarur.

Xulosa

Xulosa qilib aytganda, ta’lim va tarbiya jarayonida innovatsion texnologiyalarni qo‘llash zamonaviy ta’lim tizimining ajralmas qismiga aylanib bormoqda. Ular nafaqat o‘quvchilarning bilim olish samaradorligini oshiradi, balki ularning mustaqil fikrlash, muammoli vaziyatlarni hal etish va ijodiy yondashuv kabi muhim kompetensiyalarini rivojlantirishga xizmat qiladi. An’anaviy o‘qitish usullaridan farqli ravishda, innovatsion texnologiyalar o‘quvchini passiv tinglovchidan faol ishtirokchiga aylantiradi.Shuningdek, innovatsion yondashuvlar ta’lim jarayonini yanada qiziqarli, interfaol va samarali qiladi. Axborot-kommunikatsiya texnologiyalaridan foydalanish, interfaol metodlarni joriy etish hamda loyiha asosida o‘qitish orqali o‘quvchilarning bilimga bo‘lgan qiziqishi ortadi, ularning o‘z

ustida ishlash ko‘nikmalari shakllanadi. Bu esa kelajakda raqobatbardosh, bilimli va zamonaviy fikrlaydigan shaxslarni tarbiyalashda muhim omil hisoblanadi.

Biroq innovatsion texnologiyalarni joriy etishda ayrim muammolar ham mavjud bo‘lib, ular asosan texnik vositalarning yetishmasligi, pedagoglarning malaka darajasi va raqamli infratuzilmaning rivojlanmaganligi bilan bog‘liq. Shu sababli ushbu yo‘nalishda tizimli ish olib borish, o‘qituvchilarning kasbiy mahoratini oshirish, zamonaviy texnik baza yaratish va ta’lim jarayoniga raqamli texnologiyalarni keng joriy etish zarur.

Foydalanilgan adabiyotlar:

1.O‘zbekiston Respublikasi Prezidentining ta’lim tizimini rivojlantirishga oid qarorlari va farmonlari.

2.“Ta’lim to‘g‘risida”gi Qonun. – Toshkent, 2020.

3.“Kadrlar tayyorlash milliy dasturi”. – Toshkent.

4.Tolipov O‘., Usmonboyeva M. Pedagogik texnologiyalar. Toshkent:Fan.

5.Yo‘ldoshev J., Hasanboyeva O. Pedagogika nazariyasi va tarixi. Toshkent.

6.Ishmuhamedov R. Innovatsion pedagogik texnologiyalar. – Toshkent.

7.Azizxo‘jayeva N. Pedagogik mahorat. – Toshkent.

8.Selevko G.K. Современные образовательные технологии. – Москва.

9.Klarin M.V. Инновационные модели обучения. – Москва.

10.Internet manbalari: www.ziyonet.uz, www.edu.uz